

Sygn. akt I C 467/15

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 października 2015 r.

Sąd Rejonowy w Bartoszycach, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Ewa Kurasz

Protokolant: sekr. sąd. Elżbieta Starosta

po rozpoznaniu w dniu 05 października 2015 r. w Bartoszycach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko T. P.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej T. P. na rzecz powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 1.150,43 (tysiąc sto pięćdziesiąt 43/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 czerwca 2015 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 427,02 (czteryście dwadzieścia siedem 02/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. wyrokowi w punktach I i III nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 467/15

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w pozwie wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym wniosła o zasądzenie od pozwanej T. P. kwoty 1.718,43 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że w dniu 16 grudnia 2014 roku zawarła z pozwaną umowę pożyczki w formie pisemnej, oznaczoną numerem (...). Na podstawie tej umowy w powódka pożyczyła pozwanej kwotę 1.300 złotych, a pozwana zobowiązała się zwrócić tę kwotę wraz z umownymi odsetkami, a także opłatą administracyjną w kwocie 15 złotych miesięcznie oraz z jednorazową opłatą przygotowawczą w wysokości 390 złotych, która rozdzielona została proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczana wraz z nimi.

Na dzień wniesienia pozwu zadłużenie pozwanej z tytułu zawartej umowy wynosiło łącznie 1.718,43 złote. Na powyższą kwotę składały się następujące należności: kwota 1.122,48 złotych należności głównej, kwota 27,95 złotych skapitalizowanych odsetek umownych, kwota 123 złote z tytułu kosztów przygotowania i wysyłki monitów, wezwania do zapłaty oraz ostatecznego wezwania do zapłaty, kwota 75 złotych z tytułu kosztów przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego oraz opłata przygotowawcza w łącznej kwocie 325 złotych, a także opłata administracyjna w kwocie 45 złotych.

Umowa pożyczki została rozwiązana przez powódkę pismem z 11 maja 2015 roku z powodu opóźnienia w spłacie zadłużenia. Z uwagi na fakt, iż pozwana nie uiściła dobrowolnie dochodzonej należności, wniesienie pozwu było zasadne (pozew k. 3-6).

Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2015 roku **Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie**, VI Wydział Cywilny wobec stwierdzonego braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bartoszycach (postanowienie k. 8).

Pozwana T. P. nie złożyła odpowiedzi na pozew i prawidłowo zawiadomiona o terminie rozprawy nie stawiła się na nią, nie żądała przeprowadzenia rozprawy w swojej nieobecności ani nie składała wyjaśnień ustnie lub na piśmie w toku sprawy.

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwana T. P. zawarła z (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. 16 grudnia 2014 roku umowę pożyczki numer (...) w formie pisemnej.

Zgodnie z umową powódka pożyczyła pozwanej kwotę 1.300 złotych. Pożyczka została udzielona na okres 12 miesięcy. Pozwana była zobowiązana zwrócić kwotę pożyczki poprzez spłatę rat kapitałowych i odsetek, powiększonych o opłatę administracyjną i opłatę przygotowawczą na rachunek pożyczkodawcy w 12 miesięcznych ratach. W związku z zawarciem umowy powódka naliczyła pozwanej opłatę przygotowawczą w kwocie 390 złotych, która została rozdzielona proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miała być uiszczana przez pozwaną łącznie z nimi. Zgodnie z umową opłata przygotowawcza obejmowała poniesione przez pożyczkodawcę koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, na które składały się m.in. koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie jego zdolności kredytowej. Do każdej raty pożyczki została doliczona również opłata administracyjna w kwocie 15 złotych, która zgodnie z umową miała pokrywać koszty czynności związanych z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usług w centrum kontaktowym oraz wysyłki komunikatów SMS. Opłata administracyjna miała być uiszczana przez pozwaną wraz z każdą ratą miesięczną. Łącznie opłata administracyjna od wszystkich rat miała wynieść 180 złotych.

W punkcie (...)umowy strony zastrzegły dla powódki możliwości pobierania odsetek od zadłużenia przeterminowanego w wysokości odsetek maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.). W punkcie (...) umowy zastrzeżono, że w przypadku opóźnienia klienta w spłacie rat pożyczki, pożyczkodawca jest uprawniony do podjęcia działań upominawczo – windykacyjnych, których koszt każdorazowo miała ponieść pozwana w wysokości: za przygotowanie i wysyłkę jednego monitu – 25 złotych, za przygotowanie i wysyłkę wezwania do zapłaty 49 złotych, za przygotowanie i wysyłkę ostatecznego wezwania do zapłaty 49 złotych oraz za przekazanie sprawy do postępowania windykacyjnego w 75 złotych. Łączne koszty działań upominawczo-windykacyjnych powódki nie mogły przekroczyć 198 złotych.

(dowód: umowa k. 22-28)

Ponieważ pozwana nie uiściła należności wynikających z zawartej umowy pożyczki, powódka skierowała do niej monit, wezwanie do zapłaty, ostateczne wezwanie do zapłaty, a pismem z dnia 11 maja 2015 roku wypowiedziała umowę pożyczki i skierowała sprawę do postępowania windykacyjnego. Za powyższe obciążyła pozwaną opłatami w łącznej kwocie 198 złotych.

(twierdzenia powoda przyjęte za prawdziwe 339 § 2 k.p.c.: kserokopie k. 30-35)

Sąd zważył, co następuje:

Pozwana nie zajęła w niniejszej sprawie żadnego stanowiska i nie stawiła się na rozprawie. W związku z tym, w myśl art. 339 § 1 k.p.c., Sąd wydał wyrok zaoczny. Zgodnie z art. 339 § 2 k.p.c. w tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe

twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Stan faktyczny w sprawie ustalono więc w oparciu o przedłożony przez powódkę dowód w postaci umowy pożyczki (k. 22-28), gdyż w trakcie postępowania nie ujawniły się okoliczności przeczące jego autentyczności. Na podstawie art. 339 § 2 k.p.c. za podstawę ustalonego stanu faktycznego, jako obrazujące twierdzenia strony powodowej, przyjęto również przedłożone przez powódkę kserokopie pism kierowanych do pozwanej wraz z potwierdzeniami nadania (k. 29-35).

Powództwo wniesione w sprawie było zasadne jedynie w części.

Zgodnie z art. 720 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 roku, poz. 1497 ze zm.) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności między innymi umowę pożyczki.

Z przedłożonego przez powódkę materiału dowodowego oraz jej twierdzeń przyjętych za prawdziwe na podstawie 339 § 2 k.p.c. wynikało, że strony zawarły 16 grudnia 2014 roku umowę pożyczki (kredytu konsumenckiego) co do kwoty 1.300 złotych. Zgodnie z twierdzeniami strony powodowej, na dzień wniesienia pozwu zaległości pozwanej z tytułu zawartej umowy wynosiły: 1.122,48 złotych kapitału, 27,95 złotych z tytułu odsetek umownych naliczonych przez powódkę od dnia wymagalności roszczenia do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu, 123 złote z tytułu przygotowania i wysyłki pism wzywających do zapłaty, 75 złotych z tytułu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, 325 złotych z tytułu opłaty przygotowawczej oraz 45 złotych opłaty administracyjnej.

Wątpliwości Sądu budziła możliwość obciążenia pozwanej przez powódkę w związku z zawarciem umowy i jej wypowiedzeniem licznymi opłatami, na łączną kwotę 768 złotych (opłata przygotowawcza w kwocie 390 złotych, opłaty administracyjne w łącznej kwocie 180 złotych, koszty przygotowania i wysyłki pism w łącznej kwocie 123 złote i opłata z tytułu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego 75 złotych). Łączna kwota tych opłat wynosi prawie 60% kwoty udzielonej pożyczki, a ich jednostkowa wysokość znacząco przekracza faktyczne koszty wykonania poszczególnych czynności, wynikające z zasad doświadczenia życiowego.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Art. 385³ k.c. zawiera katalog niedozwolonych klauzul umownych, wśród których znajdują się te postanowienia, które nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego (punkt 17). Przy czym klauzule wymienione w przepisie art. 385³ k.c. nie będą mogły być uznane za niedozwolone postanowienia umowne w szczególności wówczas, gdy były

przedmiotem indywidualnych uzgodnień lub dotyczyły jednoznacznie określonych głównych świadczeń stron, bądź też gdy analiza treści umowy i wzorca oraz kontekstu sytuacyjnego wskazują, że postanowienia te nie naruszają równowagi kontraktowej.

Zdaniem Sądu, przy umowie pożyczki, głównymi świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków (tak zwany depozyt nieprawidłowy). Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca, aby przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współżycia społecznego zjawisku lichwy oraz aby chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci, wprowadził przy tym do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.), których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek, ustalana w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, co odzwierciedla aktualny układ stosunków gospodarczych oraz „cenę” pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, nie pozwala podmiotom uprzywilejowanym, jakim zwykle w obrocie z konsumentami są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc uznać te postanowienie umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, pozwalającego mu omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego (art. art. 483 § 1 k.c.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu trzeba stwierdzić, iż zawarte w umowie stron postanowienia dotyczące pobierania przez powódkę w związku z zawarciem umowy i jej wykonaniem opłaty i prowizje, stanowią niedozwolone klauzule umowne. Z zasad doświadczenia życiowego wynika, iż dla firmy udzielającej profesjonalnie pożyczek osobom fizycznym, koszt przygotowania umowy oraz sprawdzenia zdolności kredytowej kredytobiorcy nie będą wynosiły 390 złotych. Podobnie trudno uznać, aby obsługa uiszczanych bezpośrednio na konto powódki rat kapitałowych w formie przelewu kosztowała 15 złotych dla jednej raty, tym bardziej, że ich księgowanie odbywa się w sposób automatyczny. W treści umowy nie wskazano też, za obsługę jakich ewentualnych wniosków klienta oraz za wysłanie jakich komunikatów SMS, miałyby być pobierana ta opłata. W ocenie Sądu wskazuje to na fakt, iż te zapisy umowne stanowią w istocie obejście przepisów o odsetkach maksymalnych przy ich obecnej stosunkowo niskiej stopie i mają stanowić dla pożyczkodawcy dodatkowe źródło zysku. Strona powodowa nie wykazała też, aby ich wysokość była efektem indywidualnych uzgodnień z pozwaną, a nie stosowanego przez nią wobec wszystkich klientów cennika. Biorąc pod uwagę wysokość tych kosztów w stosunku do całości kwoty pożyczki, trzeba je uznać za nadmierne, a ich zastrzeżenie w stosunkach z konsumentem jako nie dotyczące świadczeń głównych stron, stanowi niedozwoloną klauzulę umowną, gdyż kształtują one jego sytuację w sposób podobny do lichwy, co jest powszechnie przyjmowane za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Jak wynika z twierdzeń pozwu, pozwana przed jego wniesieniem uiszczała już na rzecz pozwanej z tytułu opłaty przygotowawczej kwotę 65 złotych, co w ocenie Sądu pokrywa koszty związane z zawarciem umowy, zaś pobieranie opłaty administracyjnej po rozwiązaniu umowy jest o tyle niezasadne, iż powódka nie będzie ponosiła kosztów administrowania co do niespłaconych rat.

Na gruncie niniejszej sprawy także postanowienia punktów (...)i (...)umowy pożyczki, jako niezgodnione indywidualnie z pozwaną i nakładające na nią rażąco wygórowane opłaty za wysłanie pism takich jak monity i wezwania do zapłaty, znacząco przewyższające rzeczywiste koszty ich wysłania i nie przewidujące jednocześnie

możliwości pobierania takich opłat dla pożyczkobiorcy w przypadku wysyłania pism do pożyczkodawcy, jeśli realizowałyby on umowę niezgodnie z jej treścią, są niedozwoloną klauzulą umowną. Podobny charakterze na zapis umowny, pozwalający na pobranie powódce kwoty 75 złotych za bliżej niesprecyzowane czynności związane z przekazaniem sprawy do postępowania windykacyjnego. Te postanowienia umowne, niezgodnione indywidualnie z pozwaną, rażąco naruszają interesy pożyczkobiorcy i kształtują jego obowiązki w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami. W ocenie Sądu opłaty za wezwania do zapłaty powinny wynikać z kalkulacji ich rzeczywistych kosztów, a nie stanowić dodatkowe źródło zysku dla pożyczkodawcy. Postanowienia o podobnej treści są wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych. I tak pod numerem (...) na podstawie wyroku z 15 czerwca 2012 roku wpisano postanowienia o.w.u. (...) Spółki Akcyjnej we W., który pobierał za wysłanie monitów (wezwań do zapłaty) opłatę w kwocie 15 złotych, a pod numerem (...), na podstawie wyroku z 13 grudnia 2011 roku wpisano postanowienia o.w.u. (...) Spółki Akcyjnej w K., który pobierał opłatę za obsługę nieterminowej wpłaty w kwocie 45 złotych.

Wobec powyższego zapisy umowy pożyczki z 16 grudnia 2014 roku dotyczące opłaty przygotowawczej, opłaty administracyjnej oraz opłat związanych z nieterminową spłatą, odstąpieniem od umowy i obsługą zadłużenia przeterminowanego, jako niedozwolone klauzule umowne, zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., nie wiązały pozwanej i nie jest ona zobowiązana do uiszczania wynikających z nich należności.

Dlatego na podstawie art. 720 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c., od pozwanej na rzecz powódki zasądzono kwotę należności głównej oraz odsetek za opóźnienie, wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie (punkty I i II wyroku).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w myśl zasady ich stosunkowego rozdzielenia. Przy wartości przedmiotu sporu 1.718,43 złotych powódka wygrała więc sprawę co do kwoty 1.150,43 złotych, a więc w 66%. Na koszty procesu składały się: opłata od pozwu w kwocie 30 złotych, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych (k. 20) oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym stawce minimalnej w kwocie 600 złotych (§ 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynność radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – t.j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 490 ze zm.). Łącznie koszty procesu wyniosły więc 647 złotych, z czego na powoda przypada kwota 427,02 złotych (647 x 66%) i kwotę tę zasądzono od pozwanej w punkcie III wyroku.

O rygorze natychmiastowej wykonalności co do części wyroku, w której uwzględniono powództwo, orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.